

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВІДТВОРЕННЯ СТАДА У КОНЯРСТВІ**О. Л. Кукла ***

Інститут тваринництва УААН

У статті наведений моніторинг розвитку конярства в Україні, визначені фактичні показники відтворення в кінних заводах і викладені результати досліджень з ефективності відтворення стада у конярстві. Відтворювальне поголів'я коней при зростанні ділового виходу лоша́т з 50 до 90 голів на 100 конематок збільшується на 32 %, а виробництво і реалізація продукції конярства збільшується на 68 і 77 %.

Ключові слова: **коні, ефективність, відтворення, середньорічне поголів'я, конематка.**

Коней на Україні розводили з давніх часів. Найінтенсивніше конярство розвивалось на Полтавщині, Харківщині, де ще за Петра 1 створювали кінні заводи. Перші кінні заводи було створено в Батурині і Ямполі Чернігівської, біля Гадяча Полтавської області. Кінзаводи створювали не тільки державні, а і приватні, і їх кількість зростала. Так у Луганській області було створено у 1765 році Деркульський кінний завод, Стрілецький – у 1805 р., Лимарівський – у 1822 р., Новоалександрівський в 1825 роках, Дубровський - у 1888 році в Полтавській області. Основним завданням кінзаводів було розведення коней для комплектування кінноти в армії.

У дореволюційний період за кількістю коней Росія займала перше місце у світі. У 1916 році поголів'я становило 38,2 млн. голів, у тому числі в Україні - 5,4 млн. голів. У цей час у країнах світу чисельність коней досягала 107,8 млн. голів. Проте за розвитком науково-технічного прогресу, механізації виробничих процесів тенденція зводиться до того, що чисельність коней поступово зменшується. У 1970 році їх у світі налічувалось вже 62,6 млн. голів, у 2000 р. - 56,7 млн. голів, а у 2004 р. - 55,2 млн. голів. Кількість їх зменшилась майже у 2 рази (1-2).

В Україні у всіх категоріях господарств у 1951 році нараховувалось 2,25 млн. голів коней, у 1960 - 1,84 млн. голів, у 1990 - 738 тис, у 2000 - 698,1 тис. голів, а у 2004 році - 591 тисяча голів. Поголів'я коней за цей період скоротилось у 3,8 рази. Проте, в останні часи, попит на коней, особливо на племінних і спортивних, зростає.

Матеріали і методи досліджень. З метою визначення ефективності відтворення стада на загальне поголів'я коней у діючих кінзаводах провели дослідження з використанням розрахунково-конструктивного методу, економіко-математичного методу з використанням ПЕОМ по обґрунтуванню руху поголів'я. Використовували також статистичний, монографічний і порівняльні методи.

Результати досліджень. У сільському господарстві коней використовують як робочих, так і продуктивних. Від них окрім роботи одержують м'ясо, молоко, сироватку крові жеребних кобил, шлунковий сік, гамма-глобулін. Коней використовують при догляді за тваринами на пасовищі, для охорони державних кордонів, у міліції, у спорті. Племінних та м'ясних коней експортують. За останні роки одержує розвиток спортивно-племінне конярство. Позитивним є те, що за останні 10 років в Україні кількість кінзаводів племінних репродукторів зростає і

* Науковий керівник-доктор економічних наук, професор В. Г Рижков.

налічує 15 кінзаводів, 155 племрепродукторів. В їх задачу входить подальший розвиток племінного, продуктивного, спортивного та робочого конярства. У робочому конярстві ще залишається низькою якість коней, доросле поголів'я і молодняк не завжди повною мірою забезпечуються кормами, що впливає на їх загальний розвиток.

Не наділяється належна увага відтворенню поголів'я. У середньому по Україні щорічно одержують лише до 25 лошат на 100 конематок. На кінзаводах у 2005 році вихід лошат на 100 конематок становив 56 голів. При низьких показниках відтворення неможливо забезпечувати нормальний ремонт маточного поголів'я, вирощувати молодняк на експорт, для забою на м'ясо, інтенсивно поліпшувати робоче конярство, досягати достатніх економічних показників галузі. Економічна ефективність конярства значною мірою пов'язана з їх відтворювальною здатністю.

За даними 2005 року кращі приватні племінні господарства одержують від 100 конематок 70-90 голів лошат. Новоолександрівський кінзавод Луганської області одержав від 45 конематок 36 лошат, або 80 голови на 100 конематок. Дніпропетровський кінзавод № 65 одержав від 52 конематок лошат на 100 конематок 69 голів. Кінзавод "Агрокомплекс" цієї ж області на 100 конематок української верхової породи одержав 81 голів лошат, кінний завод Тернопільської області від 41 конематки одержав по 95 голів лошат з розрахунку на 100 конематок.

Практика передових господарств свідчить, що при правильно організованій роботі по паруванню всіх кобил 3-річного і старшого віку, придатних до відтворення, повноцінній годівлі тварин, можливо одержувати 70-90 голів лошат з розрахунку на 100 конематок.

Ефективне відтворення стада коней дає можливість зростанню чисельності маточного поголів'я як на кінзаводах, так і племінних репродукторах, де їх кількість на сьогодні по кожній породі не перевищує 40-50 голів конематок.

У підприємствах, де відновлення поголів'я відбувається за рахунок власного відтворення і весь молодняк вирощують до здавальних кондицій, для планування виробництва і зростання маточного поголів'я коней необхідно наперед знати середньорічне поголів'я на вирощуванні і його структуру.

Одним із факторів, які визначають інтенсивність виробництва, є діловий вихід молодняку і, у зв'язку з цим, структура стада. Вони у свою чергу визначаються середньодобовим приростом молодняку, живою масою при реалізації.

Із використанням ПЕОМ промодельований рух поголів'я коней з урахуванням виходу лошат від 50 до 90 голів, при відході лошат до 3 % і стабільній кількості конематок визначено середньорічне поголів'я, питома вага конематок і реалізація коней (таблиця).

Виробництво продукції конярства в залежності від виходу лошат

Приплід з розрахунку на 100 маток, голів	Середньорічне поголів'я коней, голів	Питома вага конематок, %	Реалізація коней	
			голів	жива маса, ц
50	268	40,2	52	298
60	298	35,8	64	350
70	325	32,6	73	399
80	355	29,7	83	454
90	382	27,6	92	501

Із даних таблиці видно, що при стабільному поголів'ї коней із збільшенням виходу лошат з 50 до 90 голів з розрахунку на 100 маток, питома вага маток зменшується з 40,2 до 27,6 відсотків, або на 12,6 пунктів.

Але при цьому зростає кількість реалізації коней з 52 до 92 голів, або на 77 %, а жива маса їх - на 68 %. При цьому зі збільшенням виходу лошат зростає кількість відтворювального поголів'я (кобилки старше 3-х років) з 46 до 93 голів. Це дає можливість нарощувати поголів'я маточного стада.

Висновки:

1. Відтворення стада у конярстві за рахунок збільшення виходу лошат з 50 до 90 голів сприяє зростанню поголів'я коней на 42,5 %.

2. Відтворювальне поголів'я коней при зростанні ділового виходу лошат з 50 до 90 голів на 100 конематок збільшується на 32 %, а виробництво і реалізація продукції конярства збільшується на 68 % і 77 %.

Бібліографічний список

1. Конярство /Гопка Б. М., П. Павленко П. М., Калантар О. А., Клок В.М. - К.: Урожай, 1991. - 216 с.

2. Мысик А. Т. Развитие животноводства на современном этапе //Зоотехния.-2006.-№1-С.1.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВОСПРОИЗВОДСТВА СТАДА В КОНЕВОДСТВЕ

О. Л. Кукла, Институт Животноводства УААН

В статье приведен мониторинг развития коневодства в Украине, определены фактические показатели по воспроизводству в конных заводах, изложены результаты исследований по эффективности воспроизводства стада в коневодстве. Репродуктивное поголовье лошадей при росте делового выхода жеребят с 50 до 90 голов на 100 конематок увеличивается на 32 %, а производство и реализация продукции коневодства увеличивается на 68 и 77 %.

Ключевые слова: лошади, конематка, воспроизводство, среднегодовое поголовье, эффективность коневодства

REPRODUCTIVE RATE BOOST IN HORSE HUSBANDRY

O.L. Kukla, Institute of Animal Science UAAS

This article highlights the investigation results on reproductive rate of the mares in the studs of Ukraine. The accountancy data on horse husbandry development were presented.

Mare livestock ups by 32 %, production and horse husbandry produce & marketing increase per 68 and 77 % respectively with 50–90 unaltered male horses output per 100 mares.

Key words: horse, mare, reproduction, average annual stud, economical efficiency in horse husbandry.